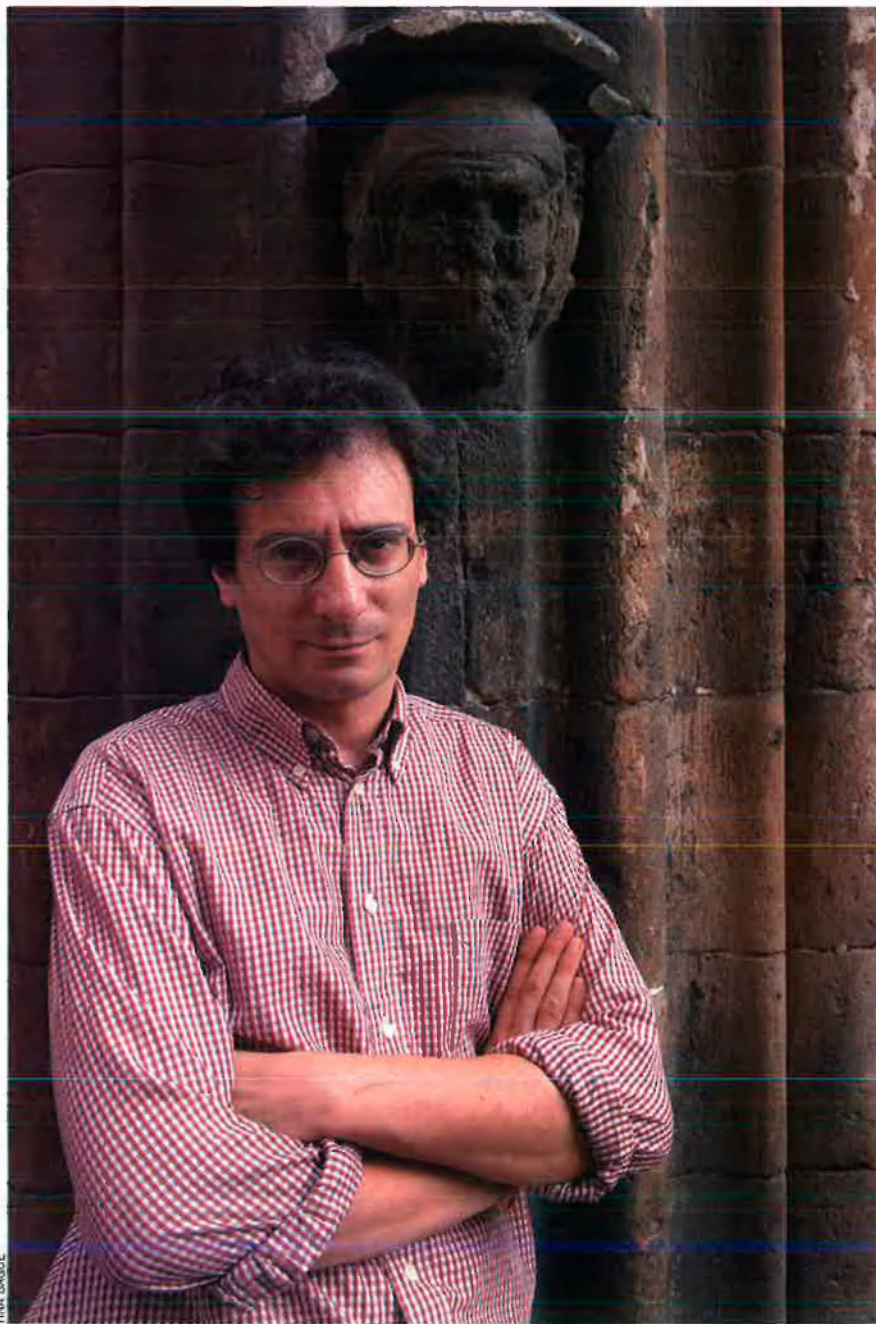

“Jugo amb l’humor, però no sóc humorista”

Albert Sánchez Piñol, famós arreu del món per ‘La pell freda’, utilitza l’humor perquè el lector entri a ‘Pandora al Congo’ (La Campana), on es trobarà amb una aventura de terror, però no es considera un humorista.

Quina va ser la primera idea que vau tenir de la novel·la?

—No me’n recordo. És una suma d’idees que et van venint al cap. Una d’elles, que al metro dues senyores comentaven que el protagonista d’un llibre estava enamorat d’una dona que no existia. És una novel·la que té molts ingredients i la vas elaborant a poc a poc.

—No heu pensat que la història que obre el llibre i la que la tanca i resol poden tenir més gràcia i interès que la més extensa del mig, la gran aventura africana?

—Això em recorda el que diu García Márquez, que l’important de la novel·la és el principi i el final; del mig no se’n recorda ningú.

—Però ni l’editor ni l’agent us han comentat que es podia esporgar l’aventura africana sense que el llibre s’afebleixi gens?

—No era tan fàcil, perquè hi havia una sèrie d’elements que eren estructurals i no es podien suprimir, elements que demanaven el seu desenvolupament, com el viatge a l’infern moral de Marcus Garvey i la reproducció de l’esquema colonial sobre els misteriosos tècton. D’altra banda, l’impacte del final no seria el mateix sense haver donat relleu a la història de l’aventura.

—El que també devia ser inevitable eren els canvis de gènere, oi? Passar de Chesterton a Verne.

—Sí. El marc escènic t’hi du. La barreja de gèneres hi és. La gràcia estava a veure com dosificar-los.

—La novel·la és britànica. No heu tingut por de trepitjar terra estranya?

—No, perquè les referències, més que britàniques, són universals. I tot i que el país africà és el Congo, els aventurers són britànics i no belgues, perquè la referència colonial més familiar a tot lector és l’imperi britànic.

—Però hi ha molta vida anglesa, com l’ambient de la pensió, el personatge de l’advocat, el periodisme, etc.

—Sí que els personatges tenen un punt anglès, però de manera secundària. El que m’interessa d’un personatge és que sigui psicòpata o clarament dolent, més que no pas anglès.

—No vau pensar a repartir tocs d’humor a l’aventura de la selva, com a la primer part, i uniformar el to?

—No. La història s'hi presta poc i, com dieu, prou carregada estava ja.

—**I per què està tan farcida d'humor la primera part?**

—Les primeres cinquanta pàgines d'una novel·la són decisives perquè la història no ha començat i el que fas és donar informació perquè el lector la gestioni. I un dels recursos perquè hi entri és l'humor. Moltes novel·les comencen amb humor i després desapareix, perquè el novel·lista no és un humorista; en canvi, el contrari és difícil. El principi és com una comèdia buffa, però em serveix per despertar les simpaties del lector cap al personatge.

—**Hi heu posat moltes referències literàries, moltes picades d'ullet?**

—Com que és un llibre sobre un llibre, n'hi ha moltes. Moltes escenes que potser tractant-se d'un altre llibre es podrien considerar plagis però aquí són homenatges o sàtires, com es vulgui. Per exemple, l'escena de la Primera Guerra Mundial que descriu com fan caure tots els campanars alemanys és de Jünger.

—**Treieu molt de profit de la tortuga sense closca que viu a la pensió. Més que omplir la novel·la d'elements curiosos us agrada més veure quin partit en podeu treure de cada un d'ells, no?**

—Sí, és clar. El meu plantejament, en aquest cas, és que aquí m'anava bé un animal de companyia que no fos el gos simpàtic, ja molt vist, i que fos un xic fastigós. I encara més, si el que caracteritza la tortuga és la closca, la treus.

—**Però al final es fa estimar.**

—Sí. Fixeu-vos que hi ha un paral·lisme constant entre la relació esquerpa que a l'inici manté el protagonista narrador amb la literatura, amb la que manté amb la tortuga, que al final accepta. I la tortuga els sobreviurà a tots, perquè és d'una raça que viu segles.

—**Finalment, us heu demanat el perquè de l'èxit de *La pell freda*?**

—Ja he pogut reflexionar-hi, parlant amb lectors, però això realment no ho sap ningú. El que sí que sé és que deu tenir elements que agraden a lectors joves i més grans. Jo el que vaig fer és un text que obliga el lector a treure el cap, a girar pàgina per veure cap a una mica més enllà.

Lluís Bonada

Dos quan s'aneguen

Sebastià Alzamora

Retrobar Pere Quart

Fa uns dies, en una trobada de poetes a la Casa de Cultura Girona, sortí al dinar el nom de Pere Quart, un dels poetes catalans de la segona meitat del segle XX més prestigiosos i, alhora, un dels més foscament engolits pel silenci que massa sovint soterra per segona i definitiva vegada els morts de la nostra literatura. Sèiem a taula comensals d'edats diverses, i el mestre Lluís Solà se sulfurava una mica remarcant com l'obra i la memòria de Pere Quart han estat meticulosament escombrades

del panorama, deixades fora de camp. La més jove, Laia Noguera, afirmava convençuda el seu interès, i el de força poetes de vint-i-tants anys, pel llegat de l'autor de *Vacances pagades*. Jo vaig expressar una constatació que fins aleshores no se m'havia acudit: que els de les meves quintes, els qui ja en comptem trenta-i-pocs o molts i comencem a pentinar canes i calbes, no ens hem ocupat de Pere Quart. Ferrater, Espriu, Vinyoli, Ribà, Rosselló-Pòrcel, Blai Bonet, Bartra, Carner: hem revisat tot de noms i de textos que hem cregut necessari revisar, i sovint reivindicar o discutir, però Pere Quart senzillament ens l'hem deixat. No per menyspreu, desafecció ni desconeixement, sinó per pura i simple inèrcia, per dir-ho d'alguna manera. Jordi Julià, que a més de poeta ja és un dels estudiosos de la literatura més prominents de l'actualitat, intentava explicar-m'ho adduint que no ens tocava. I assenyalava Laia Noguera mentre afegia que Pere Quart ja els toca a ells, els que són deu anys més joves.

És ben possible que Jordi Julià tingués raó, tot i que no n'estic gaire segur. És cert que es produeixen cicles oscil·latoris en les valoracions d'autors i obres, i que allò que els uns negligeixen resulta de gran profit per als següents. Però a mi em sap greu haver negligit Pere Quart, i valgui aquest article com a formulació d'un propòsit d'esmena. Diré que personalment m'interessa més el poeta de *Les decapitacions*, el *Bestiari* i la poesia satírica que el de les *Vacances pagades* o la *Poesia empírica*, però això tant és. Hi ha hagut, per part d'alguns capítosts i els seus estols de míxos, un interès clar per silenciar Pere Quart: i no per cap disquisició estètica, sinó per haver estat, com recordava Solà, una veu que clamava al desert contra les claudicacions i les indignitats que van jalonar el desenvolupament de la sacrosanta Transició, les conseqüències de la qual encara patim amb amargor. Un primer motiu, doncs, per començar a recuperar-lo: retrobar un fill que no havíem d'haver perdut. Sobretot ara, que veiem les indignitats repetir-se.